

Bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatının qarşısında duran əsas məqsəd onun şaxələndirilməsidir. Son 20 ildə həyata keçirilən islahatlar şəffaflığı təmin edib, əlverişli biznes mühitinin yaranmasına səbəb olub. Bu sözləri Azərbaycan prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Şahmar Mövsümov "Gömrük-Biznes Forumu 2025: Dialoq və Etimad" adlı tədbirdə çıxışı zamanı bildirib.

sahəsində layihələrin inkişafı xarici investisiya axınına töhfə verir və gələcəkdə təmiz enerji ixracından gəliri təmin edə bilər. Rəqəmsallaşma qeyri-neft sektorunun uzunmüddətli inkişaf strategiyasının əsas ele-

Qeyri-neft sektorunda inqilabi nəticə - 84 faizdən yuxarı...

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun payı yüksələn xətlə inkişaf edərək 81,4 faizə çatıb: "Qeyri-neft sektorunun 2 dəfə artması ölkədə biznes mühitinin səmərəli şəkildə formalaşdığını deməyə əsas verir. Hazırda Azərbaycan 10 ölkə ilə ticarət sazişi imzalayıb. Bu sazişlər beynəlxalq ticarətin daha da genişlənməsinə imkan verir. Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin fəaliyyətinin təkmilləşməsi gömrükdə rəqəmsal sistemin tətbiqi edilməsi ilə təmin olunub". Qeyd edək ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı uzun illər ərzində neft gəlirlərinə əsaslanan model üzrə formalaşıb. Lakin yaşadığımız əsrin ikinci onilliyindən başlayaraq dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun dayanıqlı inkişafıdır. Qlobal enerji bazarındaki qiymət dalğalanmaları, neft sektorunun məhdud məşğulluq yaratması və iqtisadiyyatın davamlılıq tələbləri bu istiqamətdə dönüşü zəruri edib. Son illər qeyri-neft sektorunun payının artması, ixrac diversifikasiyası və regionlarda yeni istehsal sahələrinin yaranması bu siyasətin real nəticələrini göstərir. Qeyri-neft sektorunun inkişafının əsasında ilk növbədə institusional islahatlar dayanır. Vergi və gömrük sisteminin sadələşdirilməsi, sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması, elektron xidmətlərin genişləndirilməsi biznesin qarşısındakı maneələri azaldıb. Vergi yükünün optimallaşdırılması, şəffaflığın artırılması və vergi güzəştlərinin tətbiqi xüsusilə kənd təsərrüfatı və sənaye sahələrinə investisiyaları stimullaşdırıb. Qeyri-neft sektorunun yüksəlişində sənaye parkları və məhəllələrinin rolu xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycanın tranzit ölkə kimi mövqeyinin güclənməsi - Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Şimal-Cənub və Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizləri - logistika xidmətlərini ölkənin iqtisadi artımının yeni mühərrikinə çevirir. Bu infrastruktur həm ticarət dövryyəsinin artmasına, həm də

qeyri-neft ixracının genişlənməsinə şərait yaradır. Bu arada "Moody's" beynəlxalq reyting agentliyi də bildirir ki, Azərbaycanın nəqliyyat-logistika qovşağı kimi potensialı iqtisadi şaxələndirmə üçün əlavə imkanlar yarada bilər. Agentliyin məlumatına görə, ölkənin Orta Dəhlizin əsas həlqəsi kimi güclənən rolu, həmçinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun davamlı inkişafı uzunmüddətli iqtisadi perspektivləri dəstəkləyir və diversifikasiya potensialını gücləndirə bilər. "Moody's" Azərbaycanda real ÜDM-in 2024-cü ildə 4,1 % artımından sonra 2025-ci ildə 1,5 %-ə qədər yavaşlamasını proqnozlaşdırır. Bu, yüksək baza effekti və global ticarətdə qeyri-müəyyənlik və geosiyasi dəyişənlik fonunda xarici konyunkturının zəifləməsi ilə bağlı risklərlə əlaqədardır. Ortamüddətli perspektivdə agentlik qeyri-neft sektorunun artımının nəqliyyat-logistika sahəsində imkanların və fəaliyyətin artması ilə dəstəklənəcəyini gözləyir. Orta Dəhliz daxil olmaqla əsas marşrutlar investisiyaları cəlb etməyə və iqtisadiyyatın müxtəlif sektorları üçün müsbət əlavə effektlər yaratmağa davam edir.

"Moody's" həmçinin qeyd edir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bərpa işləri böyük həcmli kapital qoyuluşları və tikinti fəaliyyəti hesabına iqtisadi dinamikaya təkan verir. Paralel olaraq külək və günəş enerjisi

mentidir. Xüsusilə "Azərbaycan 2030" strateji baxışı çərçivəsində yüksək texnologiyalar, süni intellekt, kibertəhlükəsizlik və innovasiya üzrə yeni istiqamətlər prioritet elan olunub. Azad edilmiş ərazilərin bərpası qeyri-neft sektoruna yeni dinamika gətirir.

Kənd təsərrüfatı, turizm, enerji, sənaye məhəllələri, yaşıl enerji zonaları regionu yaxın illərdə Azərbaycanın ən sürətlə inkişaf edən iqtisadi məkanına çevirə bilər. Zəngəzur dəhlizinin açılması isə regionlararası ticarət həcmi ciddi şəkildə artıracaq. Qeyri-neft sektorunun inkişafı Azərbaycanın iqtisadi təhlükəsizliyini, dayanıqlı artımını və sosial rifahını təmin edən strateji kursdur. İslahatlar, infrastruktur yatırımları, rəqəmsal transformasiya və regional inkişaf layihələri ölkəni tədricən neftdən asılılıqdan uzaqlaşdırır. Qarşıdakı illərdə əsas məqsəd yüksək əlavə dəyərli istehsalın genişləndirilməsi, ixracın şaxələndirilməsi və innovasiyaya əsaslanan iqtisadi modelin möhkəmləndirilməsi olacaq. Qeyri-neft sektorunun inkişafı Azərbaycanın iqtisadi təhlükəsizliyi və uzunmüddətli dayanıqlılığı üçün strateji zərurətdir. Son illərdə həyata keçirilmiş islahatlar, infrastruktur layihələri, investisiya təşviqləri və insan kapitalının gücləndirilməsi bu sahənin sürətli inkişafına real əsas yaradır.

Samirə SƏFƏROVA